

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

דברים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כד

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
מאתיים וחמשים שנה להסתלקות הילולא של הבעש"ט ז"ע

לעילוי נשמת

בת דודי מרת מיניע עטא אסתר ע"ה אלפערין
בת - יבלחטי"א הרה"ח הרה"ת ר' שלמה שניאור זלמן
וזוגתו מרת שולע שפרה שיחיו

קייזען

נפטרה בדמי ימיה, ביום ה' מנחם-אב ה'תשס"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בן זודה

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו
שגלוב

* * *

IN LOVING MEMORY OF

Mrs. Raizel bas Reb Eliyahu ע"ה Mayers

On the occasion of her third yahrtzeit,

8 Menachem-Av, 5770

ת. נ. צ. ב. ה.

DEDICATED BY HER LOVING CHILDREN

Elka bas Raizel שתח'י

Yenta bas Raizel שתח'י

Chaim ben Raizel שיח'י

and her grandchildren and great-grandchildren

שיחיו

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ומכל האמור מובן – שזמן זה ומקום זה ה"ה זמן ומקום הכי מסוגל לביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – שיהודי מאמין באמונה שלימה, שמושיח צדקנו – מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כו"ם⁶, וכ"משיח ודאי" (עי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל)⁷ – נכנס כעת ממש לבית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, הוא מוליך את כולנו בתוך כלל ישראל לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

בעמדנו באלף הששי עצמו, לאחרי "חצות" האלף, לאחרי שנת הת"ק⁸, ולאחרי הקיצים השונים שכבר עברו, בשנת תר"ח⁹ ובשנת תרס"ו¹⁰, עד – ההכרזה של נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)¹¹, אשר בשנים אלו ניתוסף יותר בגילוי פנימיות התורה, ובהמשך השנים ניתוסף בזה עוד יותר ויותר, עד – הפצת המעינות חוצה בכל קצו תכל, אפילו בפניה נידחת בעולם, ולא רק שהגיעו לשם התוצאות דהפצת המעינות חוצה, אלא גם המעינות דפנימיות התורה בעצמם,

...כבר סיימו כל הענינים, וביהמ"ק עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע לכל הענינים – כבר "הכל מוכן לסעודה", ישנם כל הענינים מוכנים ככתיבה סגורה ונתנו התיבה והמפתח לכל יהודי¹²,

הדבר היחיד שאליו מחכים הוא – שיהודי יצק עוד צעקה, ועוד בקשה ותביעה ועוד תזכורת: "עד מתי?!...!"

ועל ידי זה הוא פועל שמושיח צדקנו נכנס עכשיו לבית הכנסת, ולוקח את כל היהודים כאן בתוך כלל ישראל לארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. "רב לכם שבת – כפשוטו", ומדרש אנדה

לאחר ההקדמה בתחלת פרשתנו אודות המצב, התקופה והמקום שבהם נמצאו משה ובני ישראל בעת אמירת משנה תורה, מתחילה התורה לספר את דברי משה לישראל¹: 'ה' אלקינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה'.

רש"י מצטט את המילים "רב לכם שבת", ומפרש: "כפשוטו. ויש מדרש אנדה: הרבה לכם גדולה ושכר² על ישיבתכם בהר הזה, עשיתם משכן מגורה וכלים, קבלתם תורה, מניתם לכם סנהדרין שרי אלפים ושרי מאות". יש להבין:

(א) רש"י בפירושו על התורה בא לפרש את פשוטו של מקרא. מדוע, אפוא, אין הוא מסתפק בפירוש "כפשוטו" – שהמשמעות של "רב לכם" היא "די לכם" – ומביא גם את "מדרש אנדה"?

יש המפרשים³, שלפי הפירוש הראשון מתעורר קושי, כי לפי זה צריך היה לכתוב במפורש "די לכם", ולא "רב לכם". אך, לכאורה, אין זה קושי, כי כבר לפני כן אנו מוצאים בפירוש רש"י⁴, שהוא מפרש "רב" – "די", ואינו מביא על כך פירוש נוסף.

(ב) בפירוש השני, שהמילה "רב" היא מלשון "ריבוי"⁵ – "הרבה לכם" – ריבוי גדולה שקבלו ישראל "בהר הזה" – אין מובן:

(1) מדוע מציין רש"י את פרטיה של ה"גדולה" המוזכרים ב"מדרש אנדה". הרי, לפי שיטתו – פשוטו של מקרא – הוא צריך היה להזכיר את ה"גדולה" שהתחדשה "בהר הזה", המפורשת וכתובה בפשוטו של מקרא⁶: "הנהיה

כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו, השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש...?"

רש"י בפירושו מזכיר רק את קבלת התורה – "קבלתם תורה" – אך אינו מזכיר את הענין של "השמע עם קול אלקים..." שהיה במתן תורה, ואשר התורה עצמה מגדירה זאת "דבר הגדול" – "קול אלקים מדבר מתוך האש".

(2) בפרטים שמציין רש"י, אינה ניכרת כל כך הגדולה אשר התחדשה "בהר הזה": "קבלתם תורה ומצוות" איננו דבר חדש לחלוטין, כי כבר אדם הראשון, אברהם⁷ וכדומה קבלו הוראות – תורה, בני נח כולם נצטוו את שבע המצוות⁸, כבר היתה ישיבת שם ועבר⁹, ואצל ישראל התחילו התורה והמצוות כבר על ידי האבות¹⁰. גם הענין של הסנהדרין, השופטים, כבר היה לפני כן, אפילו אצל הגויים, כפי שניתן להבין בפשטות¹¹, וקל וחומר אצל ישראל¹².

ב. סדר הפרטים, הפרדת המנורה והשמטת שרי חמישים...

בפירוש השני יש לשים לב לדיוקים נוספים:

(א) הסדר שבו מונה רש"י את הפרטים – משכן, תורה וסנהדרין – אינו תואם לסדר הזמנים של היותם: בתחילה היתה קבלת התורה, לאחר מכן¹³ מינוי הסנהדרין, ורק

(7) בו מפורש וישמרו ג' ותורותי (תולדות כו, ה) יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי' ג' (וירא יח, טו).

(8) פרש"י משפטים כד, ג.

(9) ראה פרש"י ח"ש כה, יז. תולדות כה, כב. שם כה, ט.

(10) תולדות כו, ה ובפרש"י.

(11) ולהעיר מפרש"י בראשית ו, ב: והשופטים. וירא יט, א: מינונו שופט. וראה רמב"ן וישלח (לד, יג) בארוכה.

(12) ואף שהתמנות שרי אלפים כו' באה לאחרי טענת יתרו

גבול תבול גו' ובעצת יתרו דוקא (יתרו יח, יח ואילך). –

הרי אדרבא שם ה' החידוש שמהה החתיל, ושפתי בין איש

ובין רעהו, אבל פשיטא שלפני זה היו שופטים בכני".

ולהעיר מהזקנים שהיו במצרים (שמות ג, טז).

(13) פרש"י יתרו יח, יג. בראב"ע ר"פ יתרו (הובא

באברבנאל שם), שמינוי השופטים היה קרוב למסע בני

ישראל מהר סיני, ומביא ראי' לדבר מפרשתנו, שאחרי

הציווי "רב לכם שבת ג' פנו וסעו", כתיב (א, ט), ואומר

... מ'האט שוין פֿאַרענדיקט אַלע ענינים, און דער ביהמ"ק איז עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע צו אַלע ענינים – איז שוין „הכל מוכן לסעודה“, מ'האט אַלע ענינים פֿאַרטיק ווי אין אַ פֿאַרמאַכטע תיבה און מ'האט אַפּגעגעבן די תיבה און איר שליסל צו יעדער איד¹²,

די איינציקע זאך אויף וואָס מ'וואָרט איז – אַז אַ איד זאָל געבן נאָך אַ געשריי, מיט נאָך אַ בקשה ותביעה און נאָך אַ דערמאָנונג: „עד מחי"?!..“

און דורך דעם טוט ער אויף אַז משיח צדקנו קומט אַריין איצטער אין דעם ביהכנ"ס, און נעמט מיט אַלע אידן דאָ בתוך כלל ישראל אין ארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

(משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, ת"ב (נדחה). יו"ד אב (לפני ערבית) ו"א אב (תנשא))

(12) ראה לקריש חכ"ח ע' 289. וש"נ.

כמדובר לאחורונה כמה וכמה פעמים, שלפי כל סימני הגאולה, "הנה זה (משיח) בא!" תיכף ומיד ממש (ומה שעדיין לא בא, אינו מובן כלל).

* * *

ענין זה הוא בתוקף יותר בהמצאנו עכשיו בבית משולש, ביהכנ"ס, ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – שזוהו מעין ההכנה לבית המקדש השלישי, שאף הוא בית משולש: ביתי בית תפילה², בית תורה (מקום סנהדרין ליד לשכת הגזית³), ובית גמילות חסדים (שנמשך ע"י) הקרבת הקרבנות⁴.

...ובפרט שנוסף לזה ה"ז זמן זכאי – שבת תשעה באב בומן תפילת מנחה, כשמתעוררת התגברות חדשה של (לידת ו) מזל משיח צדקנו, ונוסף לזה – בשנת ה'תשנ"א, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, עד להנפלאות של הגאולה האמיתית והשלימה (שעליהן נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁵).

לבסוף הוקם המשכן¹⁴.

(ב) מדוע מפריד רש"י את המנורה משאר כלי המשכן באמרו „משכן מנורה וכלים“¹⁵, ואינו מכליל את המנורה במילים „משכן וכליו“?

(ג) מדוע מפרט רש"י לגבי הסנהדרין דוקא את „שרי אלפים ושרי מאות“, ומשמיט את „שרי חמישים ושרי עשרות“¹⁶?

השאלות אף מתחזקות כאשר מעיינים ב„ספרי“¹⁷, שזה לכאורה המקור לפירוש רש"י, ורואים ששם אכן מוזכרת עשיית המשכן לאחר קבלת התורה ומינוי הסנהדרין, שם נאמר „משכן וכלים“, והמנורה אינה מובדלת משאר הכלים¹⁸, ושם מוזכרים גם „שרי חמישים ושרי עשרות“.

ורש"י מנחה בשלושה פרטים בחלק השני של פירושו בלבד, מן המקור של פירושו!

אליכם בעת ההיא לאמר גו', סיפור מינוי שרי האלפים וכו'. [ולהעיר שבת"ב"ע כאן מונה מינוי הסנהדרין אחרי עשיית המשכן].

אבל מפשטות הכתובים ביתרו שם, משמע, שמיד אחרי בקשת יתרו (שהיתה למחרת יוהכ"פ) מינה משה את השופטים. ומ"ש כאן „בעת ההיא“, י"ל (ע"ד פירוש הרמב"ן) כאן למ"ד יתרו קודם מ"ת בא) ש„בעת ההיא“ היינו בעת היותם בהר סיני.

(14) כדיוק חידושי ופירושי המהרי"ק והמשכיל לדוד כאן. ביאורו של המהרי"ק „כי מחלוקת היא בספרי, ורש"י עשה משני הדעות לפי אחד והקדים הדעת הקודם“ – תמוה. תירוצו של המשכיל לדוד שאחרי קבלת התורה ה' חטא העגל, „ויאמרו ח"ו שיצא שכרם בהפסדם לפי שעשו שם מיד העגל, לכך הקדים להם מעשה המשכן שהוא תיקון העגל“ – אינו מובן, כי [נוסף ע"ז שע"פ פש"מ קשה לומר „שיצא שכרם בהפסדם“ ואיבדו המעלה דמ"ת, הרי"ן כבר פרש"י (תשא לג, יא) ש„בי" תשרי נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלבב שלם ואמר לו למשה סלחתי כדברך“, שזוהו לפני עשיית המשכן.

(15) כדיוק המשכיל לדוד כאן. (16) כמו בכתובים – יתרו יח, כא. כה. פרשתנו א, טו. במלחמת מדין נזכרים ג"כ רק שרי אלפים ושרי מאות (מטות לא, יד. מה. נב. נד) – אבל שם מדובר בשרי המלחמה, וכאן קאי בסנהדרין (שופטים), שצריכים לשאת „טרחכם ומשאכם וריבכם“.

(17) דפוס ראשון, שנוסחתו הכי קרובה לנוסח רש"י. וראה גם ת"י כאן. עקדה כאן בשם המדרש. אבל בספרי מהדורת פינקלשטיין (וכו"ה בנוסח הספרי של המהרי"ק (בפירושו לרש"י כאן) וה„ספרי דבי רבי“ לספרי כאן) יש עוד שינויים לגבי פירוש רש"י. וראה מהרי"ק שם. וראה גם ילקוט, פסיקתא וזושרתא ומדרש הגדול כאן. ואכ"מ.

(18) בשאר גירסאות הספרי (הג"ל) הובאה גם מנורה בפ"ע. אבל: א) שם הובא גם השולחן (וכו"ה ברש"י לפי המהרי"ק. ולהעיר ממשכיל לדוד). ב) עדיין צריך ביאור מדוע בחר רש"י בענין זה בגירסא זו דוקא.

ג. השינויים בפירוש רש"י בחלק הראשון בהשוואה ל„ספרי“

כן יש להבין את הסיבה לשינויים בחלק הראשון של פירוש רש"י בהשוואה למקורו בספרי¹⁹:

(א) בספרי נאמר רק „שכר הוא לכם“, ורש"י מוסיף עוד ענין „גדולה ושכר“²⁰?

(ב) בספרי נאמר „שכר הוא לכם ישיבתכם בהר הזה“ – שהישיבה עצמה היא השכר, ואילו רש"י אומר „הרבה לכם גדולה ושכר על ישיבתכם בהר הזה“, כלומר, שהשכר הוא תוצאה²¹ של ישיבתכם בהר הזה?

(ג) בספרי נאמר „מניתי עליכם“ – שהקדוש ברוך הוא מינה את הסנהדרין, ואילו רש"י אומר „מניתים לכם“²², שישראל מינו את הסנהדרין בעצמם.

ד. „רב לכם – הרבה יותר מדאי“

ההסבר לכל זאת הוא:

המשמעות הפשוטה של „רב לכם“ היא לא זו בלבד ש„די לכם“, אלא יותר מכך: „רב לכם“, זה יותר מדי בשבילכם, יותר ממספיק²³. כפי שמפרש רש"י על הפסוק²⁴ „ויאמרו אליהם רב לכם“, בטענת קרה ועדתו כלפי משה ואהרן: „הרבה יותר מדאי“ לקחתם

(19) ומה ששינה רש"י ממ"ש בספרי „שבעים וקנים“, וכתב סנהדרין, ומשמע לכאורה (כנ"ל בפנים) שהסנהדרין הם שרי האלפים וכו' – יש לומר, שהוא משום שהוקנים לא נתמנו על ישראל „בהר הזה“, וכמ"ש רש"י בפ' בהעלותך (יא, טז), ואף במצרים ישבו עממם. ומ"ש (גו"ה) „ואצלתני מן הרוח גו"ה“ – ה"ז ה"ל בקברות התאוה (אחרי שנסעו מהר סיני) כמפורש בפ' בהעלותך שם. ומ"ש בפ' משפטים (כד, א) שעלו אל ההר אין זה מינוי על ישראל.

(20) מה שהוסיף רש"י תיבת „הרבה“, מובן בפשטות, שהרי זו פירוש תיבת „רב“ (ל' ריבוי). וכ"ה לפי גירסת הגר"א בספרי. ולהעיר מפרש"י דלעיל הערה 5, שפירש „רב“, „דבר גדול“. ואכ"מ.

(21) וכן משמע בפס"ז כאן. (22) ואף שכה"ב בכמה מהגירסאות הג"ל (הערה 17), יש לברר מדוע בחר רש"י בגירסא זו דוקא.

(23) ומה שפירש רש"י בפ' וארא (הובא לעיל ס"א והערה 4) „רב – די לוי“ – יש לומר, שהוא משום ששם מדובר בעונש, ולגבי הנענש (פריעה שאמר „רב גו"ה) כל מידה של עונש היא „יותר מדאי“, אבל לגבי הקב"ה (לוי) אינו אלא „די“.

(24) קרה טז, ג. ועד"ז בפ' וישלח (לג, יא): „יש לי רב – יותר ויותר מכדי צריכי“.

לעצמכם גדולה²⁵.

וזה קשה לרש"י בפסוקנו „רב לכם שבת בהר הזה“: הרי במשך תקופת „שיבתכם בהר הזה“ שנמשכה „הרבה יותר מדאי“, קיבלו ישראל עוד ועוד בתורה ובמצוות וכדומה כך שהשהיה היתה הכרחית וצמחה מכך תועלת רבה²⁶, הדבר גם הזכיר להם את מעמד הר סיני וכו' עד אשר ה„הר“ נקרא „הר האלקים“²⁷. ולכל היותר מתאים להשתמש בביטוי „די לכם“, אך כיצד ניתן לומר „יותר מדאי“²⁸?

לכן מסביר רש"י, שלמרות זאת הפירוש הראשון והעיקרי של „רב לכם“ הוא „כפשוטו“, כי לפי הנאמר בהמשך הפסוקים כאן, היה זה „רב – הרבה יותר מדאי – לכם שבת בהר...“, כפי שיוסבר בהלן.

ה. הישיבה בהר סיני מעכבת את הכניסה לארץ ישראל

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר ענין כללי, שכל הענין הזה, של שלשת הפסוקים הראשונים, שמשו רבינו אמר לישראל שהיתה זו אמירה מיוחדת מאת הקדוש־ברוך־הוא²⁹ – „ה' אלקינו דבר... פנו וסעו... ראה נתתי... ולזרעם אחריהם“ – אינו מוזכר כלל בתומש במדבר, שהוא המקום העיקרי שמדובר בו על הנסיעה ממדבר סיני. שם אומרת התורה רק³⁰: „ויהי בשנה השנית בחודש השני בעשרים

(25) וראה ס' זכרון לפרש"י שם.

(26) ולהעיר, שעל הנייתם בהר כתיב „והחן“, לשון יחיד כאיש אחד בלב אחד (יתרו יט, ב ובפרש"י).

(27) שמות ג, א, ד, כו. יתרו יח, ה. משפטים כד, יג. ובהעלותך י, לג: „מהר הו“.

(28) משא"כ לקמן בפרשתנו עה"פ (ג, ב). רב לכם טוב את ההר הזה“ אין רש"י מפרש כלום, כי שם הכוונה „כפשוטו“, הרבה יותר מדאי“, שהרי סיבת ריבוי הנדודים היא חטא המרגלים.

(29) בספרי דבי רב לספרי כאן, וכן כתיב שם (י, יג) ויסעו בראשונה על פי ה' ביד משה – אבל לפרש"י שם (ט, יח) הפירוש ד, „על פי ה' ביד משה“ הוא עליית הענין ואמירת משה קומה גו'.

בחוקנו כאן, שהמדובר באמירת, הנה אנכי שולח מלאך גו' שבפ' משפטים (כג, כ) – אבל בפשט"מ לא נזכר שם ציווי לנסוע מהר סיני. וגם – אמירה זו היתה לפני מינוי הסנהדרין ועשיית המשכן, ודוחק גדול לומר שגם בזה פליגי ב' הפירושים שבפרש"י.

(30) בהעלותך י, יא"ב.

בחודש נעלה הענין מעל משכן העדות, ויסעו בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני...“.

הסיבה לכך מובנת: כאן³¹ רצה משה רבינו לתאר לבני ישראל את המאורעות החל ממצבם בזמן מתן תורה ועד למצבם עתה, „בעבר הירדן“ – בהדגישו שבעצם צריכים היו בני ישראל להכנס לארץ ישראל מיד לאחר היותם בהר סיני, אך משום חטא המרגלים הם התעכבו במדבר במשך כל התקופה הזו³².

לכן הכרחי לספר שכבר אז, בשהותם „בחורב“, בהר סיני, הורה להם הקדוש־ברוך־הוא להכנס מיד לארץ ישראל.

ולפי זה מובנים דברי התורה „רב לכם שבת בהר הזה“: כדי להדגיש כמה עז היה רצונו של הקב"ה לאפשר לישראל להכנס מיד לארץ ישראל, כדברי רש"י³³: „וכל כך היתה שכינה מתלבטת בשבילכם למהר ביאתכם לארץ“, עד אשר, בלי להתחשב במעלות הרבות שגורמת ישיבתם בהר סיני, נחשבת כל שהייה שם, ואי־כניסה לארץ ישראל ל„יותר מדאי“.

ו. „רב“ מלשון ריבוי

אך פירוש זה אינו „חלק“, כי מהביטוי „רב לכם שבת“ (יותר מדאי) מובן, שהישיבה בהר אינה רצויה – בעוד אשר שהותם בהר, כבכל החניות, היתה על פי ציווי ה'; כל עוד לא „נעלה הענין“, הקדוש־ברוך־הוא לא ציוו עליהם לנסוע משם, הרי „שבת בהר“ היה „על פי ה'“ – קיום רצון ה'. וכיצד ניתן לומר על כך „יותר מדאי“.

לפיכך מביא רש"י פירוש שני, מדרש אגדה, שהמשמעות של „רב לכם“ אינה כפשוטה – יותר מדאי – אלא „הרבה לכם גדולה ושכר“, „רב“ מלשון ריבוי³⁴.

(31) ראה בכ"ז גם אברבנאל, אלשיך, מנחה בלולה, ועוד. ולהעיר מכלי יקר כאן.

(32) וע"ד המפורש ברש"י לפנ"ו (א, ב).

(33) שם.

(34) בפ' ואתחנן, ג (כו) פירש רש"י ב' פירושים על התיבות „רב לך“: „שלא יאמרו הרב כמה קשה והתלמיד כמה סרבן ומפציר. ד"א רב לך הרבה מזה שמור לך רב טוב הצפון לך“. וראה דקדוקי רש"י (באר רחובות) שם. ואולי יש לבאר זה ע"פ הנ"ל בפנים: הוקשה לרש"י איך אפ"ל על רצונו ובקשתו של משה להכנס לארץ ולראות את ירושלים

דאזיקער אָרט איז אַ זמן ומקום הכי מסוגל אויף ביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – אַז אַ איד איז מאמין באמונה שלימה, אַז משיח צדקנו, „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו““, און אַלס „משיח ודאי“ (דורך דעם וואָס „עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל“) – קומט איצטער ממש אַריין אין דעם בית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ער פירט אַלע אידן בתוך כלל ישראל אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

שטייענדיק באלף הששי עצמו, לאחרי „חצות“ האלף, לאחרי

שנת ה'תק"ק, און לאחרי די פאַרשידענע קיצים וואָס זיינען שוין דורך, בשנת תר"ח ושנת תרס"ו, ביז – די הכרזה פון נשיא דורנו „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה“ (בשנות תש"א-תש"ג), וואָס בשנים אלו איז אַלץ מערער צוגעקומען אין גילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים איז אין דעם צוגעקומען מערער און מערער, ביז – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו אין אַ פינה נידחת בעולם, און ניט נאָר וואָס דאָרטן האָבן דערגרייכט די תוצאות פון הפצת המעינות חוצה, נאָר אויך די מעינות פון פנימיות התורה בעצמם.

(6) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד.

(7) רמב"ם שם.

(8) ראה ס' השיחות תש"נ ח"א ע' 254. וש"נ.

(9) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 237. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע'

תפא.

(10) ראה שיחת אחש"פ תש"ל (נדפסה בהמשך תרס"ו בהוספות. לקו"ש ח"ז ע'

209).

(11) „קול קורא“ ב„הקריאה והקדושה“ תש"א-תש"ג (אגרות קודש אדמו"ר

מהוריי"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך).

הוספה

בשורת הגאולה

לג.

ווי גערעדט לאחרונה כו"כ פעמים, אַז לויט אַלע סימני הגאולה איז „הנה זה (משיח) בא"י תיכף ומיד ממש (און דאָס וואָס משיח איז נאָך ניט געקומען איז אינגאַנצן ניט פאַרשטאַנדיק).

* * *

דער ענין איז נאָך שטאַרקער געפינענדיק זיך איצטער אין אַ בית משולש, אַ ביהכנס, ביהמ"ד און בית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – וואָס דאָס איז מעין והכנה צו דעם בית המקדש השלישי, וואָס איז אויך אַ בית משולש: ביתי בית תפלה, בית תורה (מקום סנהדרין לעבן לשכת הגזית³), און בית גמילות חסדים (וואָס ווערט נמשך דורך) הקרבת הקרבנות⁴.

... ובפרט אַז דערצו איז דאָס אויך דער זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, ווען עס ווערט אַ התגברות חדשה פון (לידת ו)מזל משיח צדקנו, און דערצו נאָך – אין דעם יאָר ה'תשנ"א, ר"ת ה' חהי' שנת נפלאות אראנו, ביז די נפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלימה (אויף וועלכע עס שטייט „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות⁵“).

איז דערפון אַלעם מובן – אַז די איצטיקע צייט און דער

(1) שה"ש ב, ח. וכשהש"ר עה"פ.

(2) ישע"י נו, ז.

(3) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה מ"ד. סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ב.

(4) ראה בארוכה מכתב בין עשירי בשבט וט"ו בשבט תשמ"ז (לקו"ש חל"א ע' 235

ואילך). סה"ש תשמ"ז – שיחת ש"פ תרומה. וש"נ.

(5) מיכה ז, טו.

לקוטי

דברים

שיחות

היה באופן זמני, ולא „ושכנתי בתוכם“ בקביעות⁴⁰.

כיון שכאן הדגש הוא על השראת השכינה באופן המשפיע על ישראל גם בהיותם בארץ נושבת, לכן מפריד רש"י את המנורה משאר כלי המשכן⁴¹, כי המנורה, כפי שכבר פירש רש"י לפני כן⁴², היא „עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל“⁴³.

לאחר מכן נאמר „קבלתם תורה“, שהיחוד של „גוי קדוש“ באמצעות השראת השכינה במשכן, משפיעה ומשנה את התנהגותם של ישראל בכל מקום ובחיי יום יום, על ידי שהם מקבלים את התורה והתורה של הקדוש-ברוך-הוא.

וכדי שישאל ידעו ויבינו בבירור את הוראות התורה, יש צורך בענין השלישי – מינוי הסנהדרין – אשר הם מלמדים את ישראל את דיני התורה ומורים להם כיצד להתנהג לפי הוראות התורה למעשה.

בכך מובן מדוע מציין רש"י רק את „שרי אלפים ושרי מאות“ ואינו מזכיר גם את „שרי חמישים ושרי עשרות“, כבספרי: מינוי „שרי חמישים“ ו„שרי עשרות“ היה רק לתקופה שבה היו ישראל בדרך במדבר. בהיותם במסעות⁴⁴ ובטלטולי הדרך וכדומה יש צורך ב„שרים“ הממונים על קבוצות קטנות. אך כאשר נכנסו ישראל לארץ ישראל, לארץ נושבת ומקום

וכדי להסביר שגם לפי פירוש זה הכוונה של האמירה לישראל „רב לכם שבת בהר הזה“ היא כדי לזרוז את „פנו וסעו לכם“³⁵, „למהר ביאתכם לארץ“ – אשר על כן מסופר על אמירה זו של ה' דוקא בפרשתנו, כאמור – אין רש"י מצטט את לשון הספרי, אלא את מדרש האגדה³⁶, ששם נאמר „עשיתם משכן מנורה וכלים קבלתם תורה מניתם לכם סנהדרין...“, כי דוקא דברים אלו, ובסדר זה, מורים על מוכנות, של ישראל להיכנס לארץ ישראל, כדלהלן.

ז. הישיבה בהר סיני כהכנה להיותם „גוי קדוש“ בארץ ישראל

לפני כניסתם של ישראל לארצם, לארץ נושבת, כאשר סדרי החיים בארץ נושבת ככל העמים עלולים לגרום ח"ו לכך שישראל ישכחו את היחוד שלהם מכל העמים, היה עליהם להתחזק תחילה בענין של „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש“³⁷, היה הכרחי שעקרון זה יהיה חזרו בהם באופן שגם בהיותם מאוחר יותר בארץ נושבת הם יהיו „גוי קדוש“ – „סגולה מכל העמים“³⁸.

ולשם כך היתה ישיבתם בהר סיני. היא הביאה להיותם של ישראל ל„גוי קדוש“ בשלימות, שבכך יש, באופן כללי, שלשה פרטים:

התוכן העיקרי של גוי קדוש היא, בלשון הפסוק „קדושים תהיו כי קדוש אני“. מוכרחים להיות גוי קדוש, כי „קדוש אני“ הוא „ושכנתי בתוכם“³⁹, „עשיתם משכן“ – יש מקום קבוע להשראת שכינתו של הקדוש-ברוך-הוא.

אין די בגילוי האלקות אשר היה בעת מתן תורה, „קול אלקים מדבר מתוך האש“, כי זה

וביהמ"ק שזהו דבר מיותר? וע"ז מבאר, שההפצה מרובה על המידה, שלא יאמרו כו". ועדיין ק"ק הלשון „רב“ (ע"ד הנ"ל בפנים), ולפיכך פירש שהוא לשון ריבוי.

(35) ראה גם גו"א (לפרש"י) כאן. רמב"ן כאן. עץ הדעת טוב כאן.

(36) דלשונו „ויש מדרש אגדה הרבה לכם כו“ – משמע דמעתיק לשון המדרש (ולא רק תוכנו).

(37) יתרו יט, ו.

(38) שם יט, ה.

(39) תרומה כה, ת.

(40) ויש לומר, שזהו טעם ההדגשה בהקמת המשכן „כמשפטו אשר הראת בחר“ (תרומה כו, ל) – לפי שבו באה לידי קביעות השראת והתגלות השכינה שהיתה בהר (במ"ת) לפי שעה.

(41) אלא ש"מ"מ מפרט ג"כ (אח"כ) „וכלים“ – כי מובן ד„ושכנתי בתוכם“ שב(נעשית) המשכן קשור עם הכלים (והעבודה בהם). ויומתק עפ"מ"ש בגו"א תרומה (כה, מ) בסופו, דלדעת רש"י הראה הקב"ה למשה בהר כל כלי המקדש, אבל לא משום דנתקשה בהם כבמנורה, רק בשביל שהוצרך להראות לו המנורה הראה לו הכל, כל הכלים – ראה הערה 43.

(42) אמור כד, ג. וראה גם משכיל לדוד כאן.

(43) ויש לומר, שמשמע זה מודגש במיוחד במנורה שתבניתה נתגלתה בהר (תרומה כה, מ ובפרש"י). בהעלותך ת, ד ובפרש"י – רכב"ל הערה 40.

ולהעיר, שלגבי מנורה הובא בפרש"י (בהעלותך שם, א) לשון „גדולה“, „שלך גדולה משלהם“.

(44) משא"כ במלחמה – רק שרי אלפים ושרי מאות (מטות לא – יד, מה, נב, נד), אבל ראה לעיל הערה 16.

זיין⁴⁷ – זהו השכר שקבלו ישראל על מעשיהם בעת שהותם בהר.

ט. מינוי הסנהדרין ע"י הקב"ה ומשה

וכן בענין מינוי הסנהדרין, שלגביו⁴⁸ היו שני דברים – ציווי ומינוי: (1) על ידי הקדוש ברוך הוא – „וצוך אלקים⁴⁹“ (2) על ידי „ויבחר משה ו...הבו לכם⁵⁰“.

בספרי, כאשר מודגש השכר שניתן מהקדוש ברוך הוא נאמר „מניתי עליכם“.

ואילו רש"י מתכוון לגדולה של ישראל, ואומר „מניתי לכם“.

י. מהלך ולא שבת

מיינה של תורה שבפירוש רש"י זה:

רש"י מצטט מן הפסוק רק את המילים „רב לכם שבת“, ללא המילים „בהר הזה“, ומפרש „כפשוטו“, ורק במדרש האגדה הוא מזכיר את המילים „בהר הזה“. ויש לומר, שבכך הוא רומז להוראה כללית בעבודת ה':

על יהודי לדעת, שמצב של „שבת“ – הישארות במקום אחד, עמידה באותה דרגה בעבודת ה' וחוסר התקדמות ועליה – הוא „רב לכם“, „כפשוטו“: „הרבה יותר מדאי“.

ככל שתהיה הדרגה בעבודת ה' גבוהה, ככל זאת תקופה ממושכת של דריכה במקום אחד והישארות באותה דרגה מהווה ניצול של זמן רב מדי. יהודי צריך להיות „מהלך“, עליו להתקדם ולהתעלות באופן תמידי – מעלין בקודש⁵¹.

יא. הקשר המיוחד שבין ארץ ישראל לעם ישראל

הוראה נוספת שניתן ללמוד מפירוש רש"י זה היא:

(47) פרשתנו א, ח ופרש"י.

(48) ועד"ז גם בתורה (מ"ת וקבלתה) ובמשכן (הראית בהר ועשיתו).

(49) יתרו יח, כג. ופרש"י שם.

(50) יתרו יח, כה. פרשתנו א, יג.

(51) ברכות כה, א. ורש"י.

כפי שדובר מספר פעמים⁵², יש קשר בין כל הפירושים השונים לאותו פסוק, ובמיוחד בענייננו – בין שני הפירושים שמזכיר בפירושו.

וזהו ההוראה: שני הדברים בקשר לכניסה לארץ – (א) הפירוש כפשוטו, שבני ישראל צריכים למהר ככל האפשר בכיבוש ארץ ישראל בפשטות, (ב) הפירוש שהכוונה היא להכנה הרוחנית לכניסה לארץ, „עשיתם משכן... קבלתם תורה מניתי לכם סנהדרין...“ – תלויים זה בזה:

דוקא משום היותנו גוי קדוש⁵³ אנו זוכים לגדולה ושכר רבים ומקבלים את ארץ ישראל.

ההיפך מעמים אחרים, שהיותם לעם תלויה בקבלת ארץ ושטח לחיות בו⁵⁴.

ואילו אצל ישראל, הענין של „רב לכם שבת“ – כפשוטו – „למהר ביאתכם לארץ“ אינו אמור רק על מהירות בזמן, אלא בעיקר מהירות באופן של „ביאתכם“, באמצעות (כפירוש השני) ריבוי גדולה – „אין מערער בדבר“, ללא מלחמה וללא כלי זיין⁵⁵.

במילים אחרות:

השייכות של ארץ ישראל לבני ישראל שונה לחלוטין מהקשר של עמים אחרים

(52) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 35.

(53) ובלשון הרס"ג (האמונות והדעות מ"ג פ"ז): „כי אומתנו איננה אומה כי אם בתורת“.

(54) להעיר מנח יו"ד – ה, כ, לא.

(55) דאילו זכו ה' ביאת לא"י באופן זה (כנ"ל בפרש"י פרשתנו שם).

קבוע, אין צורך ב„שרי חמישים“⁴⁵, ובודאי לא ב„שרי עשרות“⁴⁶.

וכיון שרש"י מציין רק את הדברים ההכרחיים לצורך ההכנה לחיים בארץ ישראל, כ„גוי קדוש“, הוא מזכיר רק את „שרי אלפים ושרי מאות“.

ח. „רב לכם...“ – גדולה ולא שכר בלבד

לפי כל האמור לעיל ניתן להבין את הסיבה לשינויים האחרים בלשונו של פירוש רש"י בהשוואה ללשון הספרי, כמפורט לעיל בסעיף ג'.

לפי רש"י כוונת הפסוק „רב לכם...“ אינה לרמוז לרווח סתמי שזכו לו ישראל „בהר הזה“, אלא לכך שהישיבה בהר הכינה את ישראל לכניסה לארץ. ולכן אין מסתפק רש"י במילה „שכר“, אלא מוסיף „הרבה לכם גדולה“ – כי העיקר כאן היא הגדולה שאלה הגיעו ישראל על ידי ישיבתם בהר.

וכיון שהגדולה אינה עצם הישיבה בהר, אלא התוצאה שנבעה משהותם בהר, לכן אין רש"י אומר „שכר הוא לכם ישיבתכם בהר הזה“, אלא „שכר על ישיבתכם...“

ויש לומר, ששני הביטויים ברש"י – גדולה ושכר – קשורים לשני הענינים בכניסה לארץ המופיעים בהמשך הפסוקים: (א) עצם הכניסה לארץ ישראל – לשם כך דרושה לישראל „גדולה“, עליהם להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש, כדלעיל. (ב) אופן הכניסה: „באו ורשו“ – אין מערער בדבר.. לא היו צריכים לכלי

(45) וענין שרי החמישים הנזכר בשמואל א (ח, יב) ובמלכים ב (א, ט ואילך) ובישע' (ג, ג) – נראה שפירושו שונה מ„שרי החמישים“ שבפ' יתרו ודברים. ואולי הוא ע"ד הפירושים שהובאו באברבנאל יתרו שם. ולהעיר שבשמואל שם לא הובאו שרי מאות. וראה רד"ק וביאור הגר"א ישע' שם.

(46) אבל להעיר מפרש"י מקץ מד, יג: עיר בינונית של נעשה בניא. – ורש"י הג"ל בלאה"כ צע"ג לומר שבפשוטו (של מקרא ווענין) מקום מושב עשרה בניא נקרא עיר. ולא עוד – ושינה רש"י והוסיף בל' הבי"ר (פצ"ב, ח), „בינונית“, מכלל דגם פחות מעשרה – עיר היא אלא שקטנה היא וראה סנה' טו, סע"ב (ובתוס' שם מעמסו ה, ג). מגילה ה, א. ואכ"מ.

ליכות

כ"ק אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי שעי קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא

יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד